

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога

підготовки магістра

спеціальності 016 Спеціальна освіта

освітньо-професійної програми Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)

Силабус освітнього компонента «Професійно-комунікативна вчителя-дефектолога» підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта, за освітньо-професійною програмою «Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)»

Розробник: Мацюк Зоряна Сергіївна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Валентина Сергєєва

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 2 від 12 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Ірина Кузава

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 016 Спеціальна освіта Освітньо-професійна програма Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка) Освітній рівень: перший (магістерський)	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання 1
ІНДЗ: €		Семестр 1-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) – 14 год.
		Лабораторні – год. Індивідуальні – год.
		Самостійна робота – 88 год.
	Консультації – 8 год.	
Мова навчання		Форма контролю: залік Українська

II. Інформація про викладачів

ППП: Мацюк Зоряна Сергіївна

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380663727954, Maciuk.Zoriana@vnu.edu.ua,
Zoriana_Matsiuk@ukr.net

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента (далі – ОК) «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога» є вибіркоvim документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, що зазначені у освітній програмі і які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу освітнього компонента; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Для засвоєння дисципліни використовують базові знання, вміння і навички з педагогіки, психології, основ педагогічної майстерності.

2. Пререквізити вивчення ОК: «Дидактика інклюзивної освіти», «Теорія і практика інклюзивного виховання», «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти».

Постреквізити вивчення ОК: виробнича (адміністративно-управлінська) практика у закладах з інклюзивним навчанням, навчальна (організаційно-методична) практика у закладах з інклюзивним навчанням, переддипломна практика.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – забезпечення здобувачів освіти необхідною теоретико-методичною підготовкою у сегменті навчання мовознавчих дисциплін, що є важливою умовою їхньої майбутньої професійної діяльності; адаптація здобувачів освіти до успішного виконання програми практики, що сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню їхньої фахової компетентності. Поглиблення професійної підготовки майбутніх фахівців шляхом розвитку комунікативних компетентностей та набуття фахового підвищення її ефективності.

Завдання освітнього компонента полягає в реалізації шляхом упровадження низки організаційно-педагогічних умов, провідними серед яких визначаємо:

- організація навчальної взаємодії педагогів спеціальної та інклюзивної освіти з учителями та учнями на діалогічних засадах;
- забезпечення цілісності, етапності навчання та системності роботи з розвитку професійно-комунікативної компетентності дефектологів;
- створення інформаційно-освітнього середовища в системі спеціальної освіти;
- організація мережної взаємодії різних рівнів спеціальної освіти щодо розвитку комунікативної компетентності педагогів.

Головне завдання фахівця – бути зацікавленим, толерантним, товаришським співрозмовником, який готовий приділити дитині з особливими потребами час і вислухати його. Із цією метою варто задавати уточнюючі й навідні запитання, за допомогою яких можна з'ясувати потреби й інтереси.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)» у результаті вивчення ОК «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога», у здобувачів вищої освіти необхідно сформулювати такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

Результати навчання (РН):

PH 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

PH 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

PH 10. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

PH 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

PH 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

PH 14. Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проєкти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольні-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КАТЕГОРІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ						
ТЕМА 1. Основні дефініції комунікативної компетентності особистості	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / макс. к-сть балів за практ. заняття – 8
ТЕМА 2. Комунікативна компетентність у структурі професійної компетентності	13	1	2	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т /8
ТЕМА 3. Ділове, професійне спілкування та комунікації	13	1	2	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 4. Комунікація. Комунікативний процес	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 5. Теоретичні засади формування комунікативної компетентності дефектолога	11	1	2	8	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8

Разом за модулем 1	61	5	8	48	-	40
Змістовий модуль 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕНЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ДЕФЕКТОЛОГА						
ТЕМА 6. Мовленнєвий етикет і культура спілкування	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 7. Соціальні чинники як показники мовленнєвої поведінки вчителя-дефектолога	9	1	1	5	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 8. Невербальні засоби комунікації у професійно-педагогічній діяльності вчителя-дефектолога	15	1	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 9. Комунікативні бар'єри та способи їх подолання	9	1	1	5	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 10. Підготовка фахівців до формування комунікативної компетентності з використанням інформаційних технологій	14	1	1	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
Разом за модулем 2	59	5	6	40	8	40
Разом за 2 модулі						80
ІНДЗ						20
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Професійно-комунікативна компетентність як категорія компетентнісного підходу		
1	ТЕМА 1. Основні дефініції комунікативної компетентності особистості. Заповнити Глосарій дефініцій в електронному курсі за покликанням <u>Глосарій дефініцій (vnu.edu.ua)</u>	10
2	ТЕМА 2. Комунікативна компетентність у структурі професійної компетентності. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	10
3	ТЕМА 3. Ділове, професійне спілкування та комунікації. Підготувати відеопрезентацію про типи спілкування.	10
4	ТЕМА 4. Комунікація. Комунікативний процес. Заповнити Глосарій дефініцій відповідно до теми в електронному курсі за покликанням <u>Глосарій дефініцій (vnu.edu.ua)</u>	5
5	ТЕМА 5. Теоретичні засади формування комунікативної компетентності вчителя-дефектолога. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	8

Змістовий модуль 2. Технологія формування професійно-комунікативної компетентності вчителя-дефектолога		
6	ТЕМА 6. Мовленнєвий етикет і культура спілкування. Створити кроссенс етикетних форм.	10
7	ТЕМА 7. Соціальні чинники як показники мовленнєвої поведінки фахівця корекційної освіти. Підготувати відеопрезентацію про вплив соціальних чинників на мовлення.	10
8	ТЕМА 8. Невербальні засоби комунікації у професійно-педагогічній діяльності вчителя-дефектолога. Створити кроссенс невербальних засобів комунікації.	10
9	ТЕМА 9. Комунікативні бар'єри та способи їх подолання. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	10
10	ТЕМА 10. Підготовка фахівців до формування комунікативної компетентності з використанням інформаційних технологій. Підготувати відеопрезентацію впливу інформаційних технологій на комунікацію фахівця.	5
РАЗОМ:		88

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Завдання: підготуйте конспект-презентацію за темою на вибір, що стосується ОК.

Види ІНДЗ з курсу «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога»:

- конспект-презентація із теми за з планом;
- конспект-презентація із теми за планом, який студент розробив самостійно;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис;
- конспект першоджерела (базового дослідження з корекційної педагогіки);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у спеціальній педагогіці, аналіз інформації, самостійні дослідження;
- участь у створенні тематично-методичних тек, стелажів, стендів, каталогів тощо.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Максимальна к-ть балів	Критерії оцінювання роботи
4 балів	Актуальність обраної проблеми
4 бала	Якість розробленого посібника
6 бала	Якість, чіткість, повнота кількісної обробки отриманих даних та аналізу результатів інтерактивних карт
4 балів	Творчий підхід до виконання ІНДЗ
2 балів	Якість оформлення роботи
20 балів	Разом

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога» здійснено на основі результатів поточного контролю знань відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 28.06.2022 р. (URL: <https://v.gd/DgfFFL>) за **100-бальною шкалою**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснено під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізовано в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінено на практичних заняттях із відповідної теми.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У разі, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання будуть анульовано. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення оцінки не дозволено. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзамену – заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (URL:

<https://v.gd/FJ6BHO>).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснено на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнання можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) ОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передусє семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснено під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силябусом освітнього компонента «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Орієнтовний перелік питань, котрі виносяться на залік:

1. Спілкування та комунікація – основні дефініції поняття комунікативної компетентності.
2. Комунікативна компетентність як складова професійної компетентності фахівців інклюзивної освіти.
3. Генеза компетентнісного підходу до змісту освіти.
4. Комунікативна компетенція та комунікативна компетентність: співвідношення понять.
5. Проблема професійної компетентності у наукових розвідках.
6. Комунікативний компонент професійної компетентності фахівця спеціальної освіти.
7. Критерії, показники сформованості професійно-комунікативної компетентності вчителя-дефектолога.
8. Рівні та стан формування професійно-комунікативної компетентності фахівців у процесі підготовки в педагогічних вишах.

9. Загальні відомості про мовлення. Механізми мовлення: перехід до зовнішнього мовлення.
10. Спілкування та діяльність вчителя-дефектолога.
11. Типові визначення комунікації. Комунікативний процес: природа, структура, аспекти.
12. Комунікація: види, типи, моделі, функції.
13. Зміст поняття «професійно-педагогічна комунікативна компетентність» фахівця.
14. Структура професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя-дефектолога.
15. Різновиди мовлення за характером взаємодії учасників спілкування та за функціональним призначенням.
16. Розгорнуте мовленнєве повідомлення.
17. Історія виникнення й розвитку етикету. Мовленнєвий етикет.
18. Епістолярний та службовий етикет.
19. Імідж фахівця спеціальної освіти.
20. Підготовка до спілкування. Прийом підлеглих. Бесіда відвідувачами.
21. Невербальні засоби комунікації у професійно-педагогічній діяльності вчителя-дефектолога: фонація, кінесика, жести у системі невербальних засобів комунікації.
22. Види жестів: емоційні жести, ритмічні жести, жести-знаки, вказівні жести, образотворчі жести, жести-символи.
23. Роль жестів у виникненні звукової мови.
24. Інші невербальні засоби комунікації.
25. Проблеми конфліктів у спілкуванні людей.
26. Основні типи конфліктів.
27. Способи вирішення конфліктів.
28. Конфлікти під час спілкування з дітьми.
29. Інформатизація освіти. Технології і засоби мультимедіа.
30. Телекомунікаційні засоби, інформаційні ресурси мережі Інтернет.
31. Дидактичні можливості комп'ютерних засобів навчання (КЗН).
32. Інформаційні технології і проблема збереження здоров'я дітей з особливими потребами.
33. Готовність вчителя-дефектолога до професійного використання інформаційних і комунікаційних технологій.
34. Використання інформаційно-комунікативних технологій у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.
35. Зміст поняття ІКТ-компетентності педагога.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Таблиця 5

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
8 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який повним обсягом володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи водночас обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки
6 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань і практичних завдань, використовуючи воночас обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Однак при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації,

	допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
4 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань
2 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література

Основна:

1. Костючков С. К. Компетентність як інтегральний соціально-особистісний поведінковий феномен: філософсько-освітній контекст. *Грані*. 2015. № 8. С. 150-155. Бібліогр.: с. 154-155.
2. Мацюк З. Мовна гра під час розвитку комунікативних здібностей дітей з особливими потребами. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. Педагогічні науки. Луцьк, 2020. 4 (408). С. 130-135.
3. Мацюк З., Фенко М. Інноваційні методи розвитку комунікативних здібностей дітей дошкільного віку в інклюзивно-реабілітаційних центрах. *Acta Pedagogica Volynienses*, 2/2022.
4. Мацюк З., Фенко М. Лінгводидактична парадигма становлення і розвитку мовлення дітей раннього віку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 49, том 2, 2022. с. 195-202.
5. Приходько В. М. Комунікативна компетентність керівника навчального закладу як основа професійної культури спілкування. *Управління школою*. 2007. № 25. С. 6-11.
6. Тернавська Т., Токар О. Професійна компетентність педагога. Організаційно-методичні умови розвитку. *Завуч*. 2015. Черв. (№ 12). С. 7-9.

Додаткова:

7. Мацюк З., Лаптуга А. Особливості створення комунікативно-толерантного середовища у вищій школі. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*: Матер. IV Всеукр. наук-практ. конференції з міжнародною участю (28–29 травня 2019 року). Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. С. 165–168.
8. Мацюк З., Фенко М. Становлення мовленнєвої культури особистості в межах інтеграційного поля. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*. Луцьк, 2017. С. 171-173.
9. Fenko, M., Matsiuk, Z. & Kułak, M. T. (). Synergetyczny system etykiety mowy

przyszłych pedagogów // Acta Paedagogika Volynienses, 1. 2021, 3–9.

10. Matsiuk Z., Fenko M. Sand play: Speech Development of Preschool Children // Actual Problems of Science and Education APSE. 2017. Held in Budapest on 29th of January 2017.

Интернет-ресурси:

11. Алексєєнко-Лємовська Л. В. Розвиток управлінської компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах сучасної освіти [Електронний ресурс]. Збірник наукових праць. *Педагогічні науки*. Херсон, 2017. Вип. 75, т. 2. С. 80-83. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/15396> (дата звернення: 03.10.17).

12. Ашиток Л. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи формування [Електронний ресурс]. *Молодь і ринок*. 2015. № 6. С. 10-13. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_6_4 (дата звернення: 03.10.17).

13. Квак О. В. Теоретичний аналіз проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти [Електронний ресурс] // *Наука і освіта*. 2015. № 8. С. 64-70. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2015_8_14 (дата звернення: 03.10.17).

14. Корніяка О. М. Розвиток комунікативної компетентності фахівця: традиції та інновації [Електронний ресурс]. *Психолінгвістика : наук.-теорет. зб. / Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 11. С. 55-66. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_11_8 (дата звернення: 03.10.17).

15. Савченко К. Ю. Формування комунікативної компетентності як засобу становлення професіоналізму майбутніх вихователів дошкільних закладів [Електронний ресурс]. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. Тернопіль, 2016. № 2. С. 240–245. – Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/6920> (дата звернення: 02.10.17).